

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hänne, som dog 1636 den 3 Maj, 6 söner och 6 döttrar*.

År 1613 begaf han sig från Sverige till sina länsgods i Holsten och satt där i förnögelig ro, till des Kejsers tropparne gjorde 1627 inbrott i Ho stien och äfwen förödde Höyerska godsens till största delen, så at han nödgades flytta undan med sitt hushåll till Emden. Han war icke länge där, innan den olyckan timade honom, at hans länsgods aldeles under watten fattes och bortsköldes i det stora watten-flödet, som i nästnämnda år öfwerflemmade Holstenska länderne. Nu tänkte han på Sverige, satte hit öfwer ifrån Emden, och Konung Gustaf Adolph förordnade honom till President uti Göteborg år 1629 †. Detta ämbete förde han till 1639, i hwilket år han afreste till Stockholm och af wissa ordsaker, dem jag icke wet, slog där ned sina pålar. Han dödde där den 28 Dec. 1642, och i Tyska Kyrkan begrafades den 2 Jan. 1643.

Fortfättning om Fräkne härads.

Sådes-slagen, som här odlas, äro hafre-blandadt, sällan stridt, korn; någon hafra, en myckenhet ärter och bönor, litet rog och hwete. Bultekorn brukas på några ställen, men magrar äfwen

* Den ena af dessa war gift på 1640 talet med Hans Bremer, Handelsman och Tyska Kyrkans Föreståndare i Stockholm.

† Han war samtida President med N. Börjesson, om hwilken se Westobl. No 23. 24. 25. Daniel Lange war då Burggrafwe, som med flere flyktningar 1627 kommit hit från Holsten.

äfern och gifwer en grof halm, som kreaturen ej äta. Wår-rog merendels till hwar heman. Säden fåres med handfäror, sällan måjas: torfas på stö, men ärter och bönor på frakar. In-förflen sker med slädar.

Intågten i bästa år på de bättre heman, af korn, hafra och wår-rog, semte till siette kornet; af winter-rog och hwete, sände till ottonde kornet. Om trädes-jordens afkomst är förut nämt.

Trågårdar finnas här och där, men ej almänt.

Jord-pårons och tobaks plantering är i någon gång, mest ibland torpare.

Roswör odlas nog på swedje-land. En del hugga, bränna och så på et och samma år. Roswefröet sås mellan Pingst och Midsommar. Hösten sås rog på roswe-landet. Stundom drages åter ris på, brännes och sås rog annan gång, som plågar blifwa mer frodig. Lägges sedan till betesmark. Marken har wärfeligen icke den stada af eld, som mången tror, när hon brännes måtteligen. Här är en hufvud-gjord öfwerenskommelse, at ingen som lagligen intager et swedje-land, wid en daler S:mts wite må inom 3 år ödelägga hägnaden, till befördran af björk-skogarnes tillwärt: en så god inrättning werkstalles doch sällan eller aldrig.

En stötes almänt till en ottondedels tunna wid pass, på mätlaget. Det liständska fröet är af långligt bruk nu mycket af sig kommet. Linet wallrötes altid, som ofta har den olägenhet, at

alt ens arbete under rötningen af stormväder flyger bort öfver fogs-topparne.

Hampa, på åtskilliga ställen, doch föga öfver et par eller 3 kannor. I fjäll-bygden säges den wilja fortare, än wid fjö-kanten.

Humle-gårdar äro icke almänne wid hemanen, fastän i tjockaste fog-bygden. Där humla odlas, är hon merendels af tåmelig godhet.

Ängen är både här, och nästan öfver alt i Länet, allför knapt tillfuren emot åfern. Således lega en del Rust-hållare vinterfödan för sine dragone-hästar. Ja ängen manskötes. Annat nu at förtiga, går bostopen i bet därinne sid höst och wären igenom, åtminstone til midt uti Maj*; fog och buskar löpa öfver hånne, man börjar för tidigt at asberga och står för nära.

Ängent

* Man kan väl ej wänta annat af en bygd, som, i almänhet at tala, ej sätter värde på ängen, och än icke hunnit widräga drägeliga sätt at göra hånne önnigt bärande af de bättre gräs-warter, ehuruwäl ju ömtigare ju bättre slags hö-foder ängen kastar af sig, des starkare blir bostopen, des smakeligare, fetare blir kötet, mjölken och det mera. Däremot alltras en spinkig och maget bostap, nor halm, och hö knapt bättre än halm, och ändå detta til ringa myckenhet, stillar hungern. Husbälls-böcker och rön utkomma tillräckeligen, men icke nog bitida i deras händer, som ej weta annat af än efter fädernes stadgar bruka jorden. Men jag hade så nära förgått, at de fleste af wåre gubbar äro bergaste hufwuden, färe i gammal sed, fiender til nytt och allför hederlige at taga efter yngre folks upptog.

Ängen är merendels afflid från åfern, och ofta finnas de så kallade fog-ångar*.

Betes- och fö-hagar finnas nästan til hwart heman.

Utmarken wid fjö-kanten består af någon fog, mest ene-backar, högder och vålder. Är ofta så oöfräckelig, at man ärligen nödgas plocka ung bostap, hästar och får i sommarbete til fjäll-gården, som huser många och widsträkte myror, mässlar och ljunq bewurna berg.

Gårdes-gårdarne äro af fild, liggande på slutt emellan störrar. Någre få i häradet hafwa i dessa senare åren anlagt dem af sten †. Nu et ord om Skogen. Hwarom framdeles.

§ff 3

Ut

* Så här som annars ofta i Riket, synas både på äng och utmark klara tekn af fordom på lämpliga ställen häfdade åtrar, som nu ligga för få fot. Wänne det wittnar om de äldre förfäders idoghet? Åtminstone utseppades, för 140 år sedan och före den tiden, en myckenhet spannemål från Swenska hamnar til de orter utrikes, som nu kunna biträda wår sådes-brist. Eller kanske ordsaken warit, at Städernes pragt i nyare tider dragit til sig allför många rasika hjon ifrån plogen; kärlet för frammoden och mer nu at förtiga.

† Sant är det, at wid denna efterföljd af Herr Qvistbergs exempel, wisas agtning för granskogen: ty en störr är et helt trä, han faller af för vinden inom 8 år, och då måste ung-skogen åter gripas til. Sådant undwikes genom stensgårdes-gårdar. Men då desse äro enkla, öynas gården

Utdrag af höst-terminens tabell öfver
Götheborgska Landflavers i Upsala
d. 4 Dec. 1765. när och frånvaran-
de medlemmar:

Under 15 år åro 3. Emellan 15 och 20, åro 15.
Emellan 20 och 25, åro 15. Emellan 25 och 30,
åro 11. Emellan 30 och 35, åro 2. Summa 46.

Söner efter stånd:

Frälse- 1. Preste- 17. Borgare- 11. Bon-
de- 6. Civil-Stat- 8. Milit. Stat- 3. Summa 46.

Omständigheter:

Promoti 11. Stipendiarii 12. Hafwa Acad.
condition 9. Warit inne öfver terminen 15.
Frånvarande inom 2 år, 31. Studera för sig
selsve 40. Under privat information 6.

Theo-

gården lätt på flera ställen, och okynne behöfves
då icke at öfverstrida gränsen. Äro de duble,
kunna de bära sin ålder med heder: wäl kan en
trifwen hand få sådane ihop, utan odrägelig
kostnad, genom något i sänder; men de gifwa ej
färdeles lugn för marken, knapt uthålla de get-
ter och får, än mindre tjufwen.

Hwar skal man få sådane gärdes-gärdar?
Den som sedt lesiwande häckar, som rätteligen
blifwit anlagde, wet strax at svara på den frå-
gan. Tu äldre häck, des tätare gärdes-gärd.
Han klippes på tidorne ärligen, och sådant rass
är läkert för boskapen hema. Huru täckt är det
icke, när häckarne grönkas och blomstra, och at
på en kulle se kring sig lifsom en beständig trågärd.

Theologien studera 23. Lagfarenhet, 6. Me-
dicine, 1. Philosophie, 8. Civil ständer 5.
Utan wigt lärdoms-wäl 3. Summa 46.

Förplågas af eget spis-lag 31. För contant
betalning 15. Summa 46.

Emellan terminerne blifwa qwar inne wid Aca-
demien 6.

* * *

Härmed slutas denna ärgången. Hwad jag
däruti kan hafwa mindre til nöges uträttat, än
jag borde, tackes en mild läsare öfwerse, eller ock,
det jag hålre önskar, säga mig munteligen, eller
genom bref, eller genom trycket, på det jag må
agta mig frandeles. Wi lewe här tilhopa, Gud
wet, huru länge. Det är människjor wärdigt,
at förena sinnelagen och para trefliga händer til-
samman, jarning och rätt til heder. Men af-
wund, ilwilla och falska begrep om äran! hwad
ondt kommen I icke til wåga? och hwad qual
ären I icke för er selsve, när hetan påstår och
sedan hon lagt sig!

Jag ser nu på nästkommande år. Efter ut-
gångne kundgörelser blifwer detsamma ömningt i
Götheborg på Becko-frifter. Detta bådär ett
gagnelig täflan hos Försattarne, at kunna heber-
ligast swara emot läsares wäntan. Utan täflan
kalnar idoghet, och laggrannhet wäxer under des
fiat. Lef wäl! Gunstige läsare.

Johan Gothenius.

Men jag kan ej släppa mine käre läsare utati
et

et upmuntrings ord inbördes, til at tænke på Hög-
tiden. Store Måns födelse-dag är ålskelig för
alle kännare: ju större rymb af werlden de up-
fyllt med sine förtjenster, och ju större del af män-
nisko-slågtet hwilar under deras skugga; des få-
rare åminnelse helgar den dagen, som burit de
ädla ljus til werlden, hwilka brunnit för många
tusende lifs bästa. Alltså firas med utmärkta
glädje = teqn Regerande Personers födslo-dag,
och des wårde, förnyadt med åren, intager de
Sines hjertan med en selskfriswen undergiftswenhet.
Hwad bör då icke den dagen agtas dyr, på hwil-
ken Konungars Herre sänkt sig til jorden och ge-
nom en födsel, lif wår, blifwit tillika en Männi-
ska, på det hela wårt Slågte, som war Kapadt
til obödelighet men affallit därifrån, måtte taga
del i den seger han wunnit öfwer döden, och, ef-
ter detta bråkliga lifwet, få en åwigt fall oböde-
lighet. Allenast hörer det Öf til, Öf som les-
wa i Hans församling, Öf som fått den nåden at
egenteligen wara Hans rikets undersåtare, Öf hö-
rer det til at lära kånna Frelsaren, at lyda Hans
lagar och bära Hans ljusliga öf. Ju mer retel-
ser och ju mer smitrande tilfallen at wika ifrån
wårt förbund med wår Messias och Konung; des
saligare belöning hemta de, som i förening med
honom segrat öfwer frestelsens anfall. Widare
om detta och hwad dit hörer, öfwerlemmas til wå-
ra Korlo-andagter under helgen.

Jag slutar med Jule-psalmen No 101
i Swenska Prof-Psalmboken, som nyligen ut-
kommit. „Et

„Et glädje-rop af Ingla-munnar I himlen
och på jorden hör's, Som hjeltens ankomst öf
förkunnar, Af hwilket satan häpen görs. Du
Herrens Son och människo-Bröder, Som föd-
des af en fattig moder; Wi glädje öf, at du kom
hit. Jag kan min fågnad ej beskriva. Ack!
wårdes hself mig nåden gifwa, At worda dig med
högsta lit.“

„Af ewighet du wille taga Den förefats, at
nåd bete, När wi ej kunde Dig behaga, Ej eller
om wår frälsning be. Ej människo-suckar, männi-
sko-tårar Bewekte dig, at slänka dårar Mot
död och mörkstens magt förswar. Din godhet
war som dig så rödde, Din wisheit sann, din
magt utförde, Hwad ingen annan görligt war.“

„Af Himla-Throner djupast ärad, Uti dit
Gudoms wåsend stor, Af intet twång och nöd be-
swärad, Du salig nog i högden bor: Men selsk-
mant dig til jorden sänker, Som en Egyptisk
tråldom fränker, Som quider under plågans
staf. Du bördans öf i stycken bröter, At satan
wid din ankomst ryter, Och döden båswar wid
din graf.“

„Med ödmjuk loffång ware hedrad, Wålsig-
nad ware Davids Son, Som blef för öf så
djupt förnedrad, At han på jorden trykt af hän,
Af fattigdom och stort elände, Wår uselhet i säll-
het wände. O Jesu! lär min arma själ Af den-
na nåd så kraftigt röras, At satans rike må för-
ströas, Och jag i Dig mår åwigt wål.“

*

Korta

Korta Stads-nyheter.

Göteborgska Wexel-priset.

Lördagen, den 21 December.

London	-	-	-	-	-	Dal. R:mt.
Amsterdäm	-	77	-	-	-	M: f R:mt.
Hamburg	-	80	-	-	-	M: f R:mt.

Markegånas-Tara för år 1765 uti Göteborgs- och Bohus-län, uprättad och fastställd den 17 December 1765.

S:mt dal. 8.

En tunna råg med 4 kappar för rågan.	=	17	13
En tunna stridt korn med 4 kappar för rågan.	=	15	
En tunna blandkorn dito.	=	12	16
En tunna malt med 6 kappar.	=	15	6
En tunna hafre med 4 kappar.	=	8	6
En tunna rågmjöl.	=	17	26
En tunna kornmjöl.	=	15	6
Et lispund smör.	=	10	16
Et lispund släff.	=	5	22
Et lispund talg.	=	10	24
En famn wed.	=	12	
Et lispund hö.	=		12
Et lispund långhalm.	=		6
En timmerslå t.	=	1	1
Et dränge-dagswerke.	=	1	
Et öfe-dagswerke.	=	2	

Uu

Utgångne äro Skepparne John Morris, och David Eiddel til Campier med järn och bräder.

Små Kyrko-tidningar.

I Tyfka församlingen äro, uti innerwarande år, 28 födda, och 33 begrafne, hwarunder 6 ifrån andra församlinger. Wigde 8 par.

Rundgörefser.

Emedan Salige Kyrkoherdens wid Kongl. Ribbarholms församlingen i Sto.holm, Herr Doctor Abraham Petterssons Predikningar öfwer wåre Sön- och Högtidsdags Evangelier, wunnit så många läsare, at första Uplagan redan är utgången, och flere sedermera yrat sin åsundtan at bliwa agare af detta upbyggelige arbetet, altså gifwes härmed almänheten tillkänna, at berörda Werk, nästkommande Sommar, wil Gud, å nyo blir uplagt på Langiska Boktryckeriet. Prenumeration å 27 dal. R:mt för hwar exemplar, på godt tryck-papper, emottages til nästa April månads slut, så wäl i Stochohm som här i Gotheborg på Langiska Boktryckerierne, emot den nu warande Föreläggarens quittene. När arbetet blifwit färdigt, kan det icke säljas under 33 daler dito mynt.

Kyrke-Biskopen Doctor Tillotssons Tredje Del är nu färdig, och kunna Herrar Prenumeranter den på Langiska Boktryckeriet afhenta låta, emot en Plåttedel & erläggande för hwarje del. Andre, som den 3. unda köpa, betala 3 daler 16 öre Silwermynt.

Följande Crono-Skatte-heman näml. Kyrkeby, förmedlat til tre sjerdedelar, och Forsbohl, er halft, med tillhöande twänne fördelagtiga qwarnar, som äro skattlagde och gå hela året, uti Essbofors län, Wåne härad och Kyrks sockn, belägna när wid Källersdöds Järn-Manufactur-Bruf, 1 och en halj mil fr. Uddewalla, samt

samt en sjerding's Skatte-Crono-Rusthåll Utskaffogen i Sunnerwikens Fögderi, Lane härads och Wärrwefeln, äro til salu. Stulle någon wara hugad dessa heman sig tilhandla, så kan om wilkoren och köpesumman fås underrättelse af Crono-Bejälningssmannen Herr Magnus Norenberg på Uddewalla och Torp. Utom förenämde förwåner äro under Kyrkeby och Forsbohl 3 stycken torp, som göra 4 dagswerken om weclan på egen kost, samt på Kärkeby en nyligen upfatt och wäl inrättad Ladugårds bygning, som kostat ägären öfwer 2000 daler S.mt. Alla dessa hemanen äro uti ganska godt brukt, och hafwa mycket bördig åker och äng.

Den 2 Januarii utgifwes No 1 af Wecto-bladet för år 1766, under det förra namnet Götheborgska Magazine, och därmed continueras alla Torsdagar. Jag har varit mer misnögd, än någon af mine Respective Prenumeranter kunnat wara, öfwer det at med utdelningen i tid ej altid lärer gått för detta året så noگا til, som för nästkommande år härmedelst försäkras.

